

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de done ori in septemana, mercuria si sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 55.

Sibiu, 8/20 Iuliu 1878.

Anulu I.

Oglinda concava din Boemi'a.

Causele ureloru si urgiiloru nationali dintre Cechi si Germani sunt cunoscute. Se vedemu acumu, ce midiuloce se recomanda spre delaturarea loru.

Midiuloculu celu mai simplu, de siguru inse si celu mai radicale ar fi stergerea diferentiei de nationalitati, s'eu cu alte cuvinte, nimicirea uneia din cele doue nationalitati. Acésta se numesce in limb'a politice moderne: „Germanisare perfecta, s'eu cechisare perfecta (magiarisare perfecta, ori romanisare perfecta). Stă in voi'a fia-carui patriotu a'si alege una din acestea doue alternative, unulu a se renega in drept'a, éra altulu in stang'a. Sunt multi ómeni, carii recomanda acestu midiulocu cu zelul ferbinte cá pre celu mai bunu din tóte, si afla multime de preteste spre a'si recomanda sofismele loru. Acestia odata iti dicu, cá unu poporu „de cultura mai inalta“ tocma cá-ci e mai cultivatu, are dreptu se estermine nationalitatea celui-laltu. Alte-ori iti vorbescu de nu sciutu ce „dreptu inascutu, internu, intrinsecu,“ s'eu cumu ii mai dicu, pe care l'aru avea ei dela natura, cá se se intinda cátu se póte mai multu pe pamentu si se cotésca mai departe pe alte nationalitati si popóra ce nu vorbescu aceeasi limba si n'au acelasi temperamentu, nici caracteru. Totu acei adversari, tirani din natur'a loru, iti mai spunu, cá esista popora si nationalitati de doue cathogorii, unele nobili si prenobili, altele mojice, subordinate, próste din natura, de unde apoi ar urma, cá cele nobili se estermine pe cele nenobili, déca nu le potu nobilita si inaltia la sine, de es. prin asia numit'a altuire s'eu inoculare, in casatorii legali, s'eu si afara din casatorii, adeca tocma precumu facu ei cu vitele loru, candu aducu berbeci, veri, tiapi, tauri, armasari etc. din alte tieri si alte soiuri, cá se 'si incrucésca pe a le loru; asia se faca si cu popórale, se le ia fetele si nevestele, prin amagire s'eu si prin fortia, de es. turcesce, cá se le fructifice ei, éra nu barbati din natiunea de care se tienu femeile. In fine, de 10 ani incóce au adoptatu fórté multi si adopta mereu teori'a renumitulu anglu Darwin despre lupt'a pentru esistencia, cá adeca totu ce este mai tare, se omóre pe totu ce e mai nepotintiosu, se remana numai ce e mai fórté, precumu la animale si plante, intocma asia

si la ómeni. Ei au decisu cá acésta teoria se o aplice si la nationalitati, cá adeca cele mai mari si mai tari se estermine cu totulu pe cele mai mici si mai nepotintiose, fóra nici-unu scrupolu, fóra mila, fóra crutiare; ba chiaru si cele mici se 'si incerce noroculu a sugruma si estermine pe cele de sam'a loru, numai se le pota. Acésta teoria se invétia astadi de pe cathedre pe la universati, inca si pe la unele gimnasie; se propaga prin pressa cu mare zelul, se recomanda in conversatiuni si cercuri private si apoi unde numai potu, le si aplica, candu cu energia brutale, candu prin stratagama demna de ferele ce 'si pandescu predile loru din vreunu loču ascunsu. In tóte acelea casuri, de morala nu mai e si nu mai póte fi vorba; moral'a in sensulu loru este o vorba in ventu, o chimera, unu midiulocu numai de a tiené in freu pe glóte, cá-ci „Macht geht vor Recht,“ adeca: celu mai tare numai pentru-cá e mai tare, este si in dreptu a sugruma pe celu mai nepotintiosu; au nu facu totu asia ferele patrupede rapace si paserile carnivore? De ce se nu invetie ómenii cei mai tari dela tigrii si lei, dela vulturi si acere? „Trebue se negamu din capulu loculu dreptulu de esistencia alu aceloru popóra, pe care voimu se le estermine.“ Acésta este moral'a loru si nu alt'a. Darwinismulu este evangeli'a loru, pe care au juratu si jura in fiacare di.

Principele Lobkovitz nu a desperatu, cá va veni dio'a, in care barbati inteligenti si morali de ambele nationalitati din Boemi'a voru ajunge la cunoscintia, cá salutea (mantiurea) patriei si a natiunei loru nu stă in domni'a majoritatiei, nu in maiorisarea prin fortia a contrariulu seu, si cu atáta mai pucinu in negarea esistentiei sale, la care are dreptu dumnediescu, éra nu dreptu de féra, nici dreptu cumu ilu intielegu atheistii. Acelasi principe crede, cá ómenii (chiaru si nemtii si magiarii) voru cunósce, cá véti'a publica a popóraloru si staturiloru nu se póte organiza dupa unele theorii mai multu de fantasia decátu rationabili, ci numai asia precumu ceru impregiurarile si relatiunile speciali ale fiacarei tieri. Cu centralisatiunea imaginata de inecatorii nationalitatiloru si ai autonomiiloru nu merge si nu va mai merge in veci. Viitoriulu este alu decentralisariloru dupa nationalitati. Restabiliti antonomi'a comunelor, a districtelorú s'eu municipieloru, a provinciiloru, largindu-le sfer'a

activitatiei pe atáta pre cátu cere natur'a lucruriloru omenesci; lasati-le se se administre fia-care in limb'a loru nationale, si veti vedea voi insi-ve, cumu se voru calma si inpaciú spiritele.

Austri'a este monarchia, statu compusu din staturi, in care locuescu popora multe si fórté diferite, ce vorbescu limbi si dialecte totu asia de multe. Problem'a ce are se deslege acésta monarchia, nu este a omóri nationalitatile si limbile, ci tocma din contra. Austri'a este incongiurata de staturi, intru care se pune fórté mare temeiu pe unitatea nationale a poporulu. Monarchi'a nóstra are se arate acelorú staturi, cá popórale sale de diverse nationalitati potu se aiba intre fruntariile sale véti'a nationale asigurata si paciuita. Tre-céndu tóte tierile monarchiei cá prin o revista, se póte spera, cá tocma Boemi'a este acea tíera, in care se va face cátu mai curendu unu inceputu cu impaciuirea sincera si durabile a nationalitatiloru, cá acésta tíer'a se fia de modelu si calausa pentru celelalte.

Transilvania.

Sibiu 7/19 Iuliu. (Politic'a resistentiei passive si politic'a activitatiei parlamentarie). Pre candu voru ajunge aceste linii la cunoscintia lectoriloru nostrii, conferenti'a electorala a natiunei romanesci din marele principatu alu Transilvaniei conchiamata la Sibiu, va fi decisu acumu a patr'a óra in diece ani, asupra tienutei ce va dorí dens'a cá se observe alegatorii de nationalitate romanésca in collegiele electorali, va respunde adeca de nou la întrebarea, déca fruntea barbatiloru romani carii se pricepu in ale politice, afla de folositoria s'eu de ruinatoria participarea nóstra la alegerile dietali care se apropie, déca recomanda s'au nu, mergerea la urna. Intre acestea spiritele au inceputu a se agita si la romani in tóta tíer'a, in cátu déca nu ar fi lucrulu celu mai importante alu campulu, s'ar fi vediatu una conferentia mai numerósa decátu tóte trei câte au precesu dela 1869 incóce. Multi ne imputa si noue prin scriitori si in persóna, cá de ce nu amu preparatu mai bine pe lectori, de ce nu amu pornitu mai de multu o discussiune pe facia, in sensulu uneia s'eu alteia din cele doue partide, motivandu-ne parerea cu temeieri clare si respicate. Se pare cá acei domni

Foisiór'a „Observatoriului“.

Ros'a din Caucasu.

Poema dramatica de Rudolf Gottschall tradusa in prosa.

(3 Continuare.)

Scen'a a siesea.

Cericof. Godunof si cei de mai inainte.

Cericof (vorbindu in afara). Se nu lasati pe nimeni se esa din tabera, pâna ce calaretiulu nu va fi descoperitu — dati ordinile cele mai severe — (Cátra Godunof.)

Sarem'a. Vai noue, Aslane — esti pierdutu — ascunde-te curendu!

Aslan. Ce 'mi aru ajuta?

Cericof (cátra Godunof). Inaintea anteposturiloru nóstre unu calu cerchesu nichiedandu cu vioitiune — Ce vediu? Cine este omulu acesta, Sarem'a — Ce cauti aicea?

Aslan. Amu venitu se reclamu, colonelulu meu.

Cericof. Ei bine? si dela care escadronu?

Aslan. Dela escadronulu alu treilea alu Cazaciloru de linia.

Cericof. Baiate! aicea nu este bivoacu! Rea disciplina! Burc'a aruncata pe spate, vorbescu tu siefului teu? — De graba! Arunca burc'a josu — (Vediendu cá Aslan esitédia, striga in afara). He, patrula, patrula!

Godunof. Unu strengariu nerusnatu! (Unu suboficiaru intra cu siese ficciori).

Cericof. Luati burc'a de pe spate si duceti'lu in arestu — (Suboficiariulu voiesce se 'i ia burc'a, Aslan se oppune. Aslan in costumulu de cerchesu cu cuirasa de argintu, pumnalu si spada.)

Cericof. Ha! ce vediu?

Sarem'a (incetu). Este pierdutu, déca nu 'lu voiu putea scapa!

Aslan. Luati manile de pe mine! (Tragéndu spad'a.)

Cericof. Gata, pusi la ochiu! (Russii 'si indrépta puscile spre Aslan.)

Sarem'a. (aruncandu-se la midilocu.) Stati, stati! Oprese-te, oh, iubitul meu! Aslane! da'mi spad'a ta! Ce'ti folosesce lupt'a? Tu trebue se pierdi — da'mi-o, oh, da'mi-o! Incede-te mie — inca nu este pierdutu! (Ia spad'a lui Aslan si o da lui Cericof.)

Cericof. Ce insemnédia tóte acestea? (La unu semnu alu lui Cericof russii iau arm'a la picioru.)

Sarem'a. Gratia, pentru acestu barbatu, — elu este fratele meu si a venitu se me védia!

Cericof. Numele teu?

Aslan. Aslan!

Cericof. Bine, acuma intielegu! Acuma avemu pe calaretiulu langa calu! Alérga, Godunof, sentinelele se 'si indoiésca atentiunea; — amu prinsu unu spionu. Spune profosului se stea gata! Si unu plutonu de venatori se fia gata, de óre-ce inca in sér'a acésta va fi inpuscatu coló pe valu spre ostu.

Sarem'a. Oh! Allah! Allah! Gratia!

Godunof. Se traiescu, dle colonelulu! (Godunof ese.)

Sarem'a. Domnulu si stapanulu meu, lasa-me se ingenunchiu la piciórele tale, cu faci'a plecata in pulbere! Oh, déca budiele tale 'mi au stralucitu vreodata fericirea si déca man'a ta a strinsu vreodata cu caldura pe a mea: atunci te conjuru pe suvenirea acelorú óre frumóse, lasa cá sufletulu teu se fia blandu si graciosu!

Cericof. Te rogi tu pentru concubinulu teu? Atunci radica-te! pentru-ca rogarea ta este in vanu. Eu nu inpartu fericirea mea cu nici-unu selbaticu alu codriloru!

Sarem'a. Pe totu ce'ti este tie santu — pe D-dieulu la care ve rogati voi, pe Tiarulu celu mare, printre ale carui degete viati'a ómeniloru aluneca asemenea margeleloru unoru metanii, pe amorulu teu chiaru pentru sclav'a ta: 'ti juru, cá nu mai iubescu pe acestu barbatu!

Cericof. Cuvintele tale sunt cu multu mai infocate, decátu se 'ti pociu da crediementu! Acésta inse nu inpórtá! — Aici domnesce dreptulu resbelulu, si datori'a mea 'mi ordona, cá elu se móra! Acestu poporu trebue inmuatu cu severitate si trebue a 'i calca fara crutiare pe grumadi, pâna candu inblanditu elu se va supune vointiei imperatulu nostru.

Aslan. Acésta nu va fi nici-odata! Man'a imperatulu vostru nu ajunge pâna la ghiatiarii nostri.

Sarem'a (redicandu-se cu iutiéla). Nu 'i dai pardonu? Tu nu mai iubitu nici-odata! Oh, amagire si insielatiune! Oh, nu, asia nu se póte termina dómne alu meu! Esprima, te rogu, cuventulu acela, dela care depinde viati'a mea si care va fi garanti'a amorulu teu.

Cericof. Eu nu sunt crudu si me dóre se 'ti rapescu amiculu si se 'ti ranescu ánim'a. Pentru aceea cá proba cátu sunt de blandu dispusu, mai este inca unu midilocu de alu scapa!

Sarem'a. Care? — spune — vorbescu!

Cericof. Nu viu in colisiune cu juramentulu si cu chiamarea mea de soldatu! Sórtea lui o punu in man'a lui! Vino, Aslane, jura fidelitate Tiarulu nostru si atunci iti dau pardonu.

Aslan. Nici-odata! Acésta aru fi o infamia inaintea momentulu deschisu.

Sarem'a. Tu nu poti face acésta! Nu, nu, acésta nu o poti face!

Cericof. Cerbicia obstinata! Remane deci, cá elu — se móra.

Sarem'a. Oh, Aslane! Aslane!

Cericof. Elu va muri! Elu este unu conducatoru alu poporulu seu. Mórtea lui va duce spaima pâna in catunele cele mai departate.

Aslan. Te insieli! ea va insulta o noua viata si noua invapaiare acestui resbelu! Pentru aceea eu moriu bucurosu; moru pentru poporulu meu! Orgoliós'a putere a Tiarulu se va sfaríma de zidurile fortaretiei nóstre de stánci! Dioscurii poporulu nostru veghiédia si cuventulu loru resuna asemenea unui ascutisú de spada. Pâna candu nu veti face, cá norii tempestatiei

nu cunosc intru nimicu trecutul politicu alu redactorului acestui diariu, séu celu pucinu cà ddloru n'au cititu nici-o litera din cate a scrisu, documentatu si publicatu elu de 6 luni încóce despre afacerile si relatiunile Transilvaniei, cá si despre persecutiunile la care este supusa nationalitatea romanésca. Se intielege usioru, cà sub conditiuni de acestea nici-odata nu vomu sci care ce voimu.

„Dara pentru-ce n'au spusu pucinele nóstre diarie politice mai de timpuriu, in termini respicati, care ce doresce, participare la alegeri, séu éراسي abtinerere si retragere dela urna?“ Nu suntemu competenti intru nimicu a respunde aci pentru alti colegi ai nostrii; vomu respunde inse numai pentru noi, acuma, in acestea momente decisive, candu nu mai póte fi nici-o vorba de seductiune, de influentiare prin pressa asupra membrilor conferentiei si prin trensii asupra masseloru poporului. Nu amu disu până acumu nimenui, nici se mérga la urna, nici se siédia acasa, pentru-cà ne-amu feritu inadinsu a influentia càtusi de pucinu asupra vre-unui alegatoriu. Potea se scia oricare locuitoriu alu Transilvaniei, cà noi, de si cunóscemu greutatile torturátorie a le resistentiei passive, amu fostu totusi, suntemu si astadi din convictiune intima pentru acésta politica a resistentiei passive, vomu fi si in viitoriu pre càtu vomu mai avea viétia, séu pre càtu timpu Transilvania si in trens'a natiunea romanésca este gubernata dupa nesce maxime de statu, pe care lumea civilisata le a condamnatu de multu, si a caroru executare fortiata trebue se aiba consecentiele cele mai funeste pentru noi. A capitula sub impregiurările si pressiunile actuali, ar fi dupa noi, umilire infamanta.

Pronuntiarămu unu cuventu greu la loculu acesta; noi inse asigurămu pe lectorii nostrii, cà inainte de a ne decide la acésta, mai antaiu amu trecutu cu ochii preste tóte actele publice si preste legile concernente, transilvane si ungurene, câte au esitu in a. 1848 si apoi dela 20 Octobre 1860 până in a. c. 1878; dupa aceea ne întrebăramu din nou consciintia, mintea si chiaru ànim'a. Nu ne-amu indestulatu nici cu atàta, ci amu mersu inadinsu acolo, unde sciamu cà se afla barbati romani, de positiune sociale eminente, de caracteru firmu si onorabile, dara amici ferbinti ai politiceii de activitate parlamentaria; amu concertatu cu dumnealoru óre întregi, seriosu, dara fóra nici-o pasiune; amu cumpanitu argumente cu argumente, reulu cu reu, calamitate cu calamitate, bine cu bine. Ne despartiramu între calduróse stringeri de mana, dara a ne convinge unii pe altii ne-a fostu preste putintia; celu pucinu noi, in locu de a ne abate din vechi'a nostra carare, mai virtosu ne confirmăramu in opiniunea, cà între actualile impregiurari si sub acésta presiune brutale, nu ne remane alta cale de scapare, decâtu numai resistentia passiva.

Dara resistentia passiva nu se póte esecuta? Nu? Acésta întrebare o vomu analiza cu alta ocaziune.

Sibiu, 20/8 Iuliu. (Program'a conferentiei electorale romane) care se tiene astadi aici.

1. Presedintele clubului membrilor romani ai reprezentantiei municipiului Sibiu, cá convocatoriu alu conferentiei electorale, deschide conferintia aratandu scopulu convocare.

2. Alegatorii intruniti se constituie in: Conferintia partidei nationale romane alegându ad hoc unu presedinte, unu vicepresedinte si doi notari.

3. Desbaterile sa conducu de càtra presidiu conformu usului parlamentariu.

4. Presidiulu pune mai antaiu in discusiune cestiunea: Care sa fia tienut'a alegatorilor romani facia de alegerile deputatiloru la diet'a Ungariei pentru periodulu prossimu?

5. Conferintia esmite din sinulu seu o comisiune de noue membri cu insarcinarea, cá dens'a sa presente in siedintia prossima opiniunea sa motivata asupra tienutei, ce va afla cu cale a recomandá alegatorilor romani.

6. Operatulu comisiunei se dà de càtra presidiu in deliberarea conferentiei.

7. Conferintia ve ingriji inainte de a se desface, ca se se aléga unu comitetu electorale executivu in Sibiu, cu misiunea de a indeplini conclusele conferentiei si de a se pune spre acestu scopu in comunicatiune cu colegiele electorali din tíera, si totu odata a se ingriji cà se ajunga la cunoscintia publica temeuriile, care le a avutu conferintia la aducerea concluseroru sale.

8. Procesulu verbalu se verifica numai decâtu in conferentia.

Sibiu 7/19 Iuliu 1878.

Nicolau Popea m. p., V. Petri m. p.,
presedinte. secretariu.

Informatiuni din sfer'a economiei nationale romanesci.

Prea stimatè Domnule! CREDU a face unu micu serviciu cetitoriloru „Observatoriulu“ trimitiendu-ve spre publicare articolulu alaturatu in traductiune fidela din fóia lunara „Blätter für Handel und Gewerbe in Siebenbürgen“ Nr. 10.

Acésta fóia aduce din candu in candu interesante date privitóre la starea economica a patriei nóstre in raportu cu tieriele vecine.

Cetindu instructivulu articlu din „Observatoriulu“ despre caus'a Transilvaniei inaintea congresului, tocma imi veni la mana fóia susu amintita, unde se afla date oficiale, care dau de golu nefundatele ilusiuni ce'si facu dd. dela „Kelet“ despre aservirea Romaniei prin comerciulu ungurescu. — Din datele ce urméza se vede chiaru contrariulu la tóte cate pretinde „Kelet“. — Din acestea date se vede, ca Romani'a pórtá unu comerciulu activu si fórtè intinsu cu tóta lumea civilisata. — Austro-Ungari'a este tributaria micei Romanie, — comparandu esportulu cu importulu, cu enorm'a summa de aprópe 30 millióne pre anu.

Pecatu ca Ungari'a nu are teritoriulu vamale separatu de Austri'a, càci in acelu casu bilantiulu aru descoperi adevèrulu in tóta golatatea lui, si inganfarea dóra aru mai slabi nitielu.

Fagarasiu 12 Iuliu 1878.

Stimatoriu

I. R.

se se asiedie cu blandetie la piciórele imperatului vostru; până candu voi nu veti ordona lavineloru a se opri in cursulu loru fulgeratoriu: până atunci nu veti subjuga unu poporu eroicu, care traiesce in codrii cu vulturii si se arunca in siesuri cu lavinele!

Cericof. Lesnatiloru! Puterea imperatului nostru este mare! Jumetate lumea se afla la piciórele lui; stindardulu russescu domina fàlfaindu in tóte zonele; ordinulu seu se pléca Franchistanulu si zidurile Chinei tremura; elu face unu semnu — si cugetarea se opresce la apusu; mai face unu semnu si Orientulu ingenunchie inaintea lui. Braciulu seu sustiene pe siovaind'a Europa, in care rebeliunea se intinde cá plantele veninóse pe tiermurile Donulu. Pàna acuma numai amu glumitu; de aci inainte veti cunósce puterea imperatului! Popórale lui voru inunda in infinitu campiile vóstre, si tribunalulu seu de resbunare va lumina cu flacari colinele muntiloru vostri, pitiorulu seu ilu va pune pe cerbicile vóstre, până candu Caucasulu se va pface intr'o grópa mare, si până candu Cubanulu va rostogoli in undele sale inrosite de sange ultimele cadavre ale rebeliloru!

Aslan. Voi ne puteti assasina, dara nu ne veti invinge!

Sarem'a (care până acuma a statu in lupta cu ànim'a sa agitata.) Pentru ultim'a óra, principe russescu — ascultá rogatiunea mea! Pardonéda pe amiculu meu!

Cericof. Nu pociu si nu voiescu! Femeia! 'ti-ai pierdutú minté! Taçi, nu me irrita! favórea mea te face indrasnéta, si uitu cà tu esti selav'a pe care amorulu meu o au radicaðu din pulbere.

Sarem'a. Acesta este amorulu teu? Eu 'ti amu sacrificatu totu, totu ce amu avutu mai scumpu pe lume si n'amu cerutu nimicu in schimb. Acuma pentru prim'a óra me apropiu cu o rogare si ànim'a ta nu are nici unu respunsu, limb'a ta n'are decâtu numai insulte amare pentru mine! Principe russescu! tu deschidi între noi unu abisu, in care amorulu nostru se precipitéda fàra mantuire!

Aslan. Sarem'a, nu imploru gratia. Fia-care cuventu alu rogatiunei tale 'mi sfasia ànim'a cá unu pumnariu! Ceea ce este se se intemple, inplínésca-se! Allah este mare si in paradisu te voiu revedea zimbítóre. Ori-ce fericire pe care 'mi-o refusa lumea, me invita acolo in crànguri umbróse. Adio, Sarem'a — candu o stea obosita va apune in vestu, atunci cugeta la mine, si scaldá'ti sufletulu in radiéle ei!

Sarem'a (aruncandu-se in bratiále lui Aslan.) Oh, Aslane — tu mai iubitu!

Cericof. Se póte — inaintea ochiloru mei.

Aslan. Hourie fericita, asia de tempuriu 'mi dai dulcele fructu alu edenului! Trageti, trageti acuma glóntiele vóstre, Russi. Sórele nu móre sér'a mai frumosu acoperitu de nori inflacarati.

Sarem'a. Nu, eu te voiu scapa, 'ti-amu promisú! Ai credintia in mine. (Càtra Cericof). Barbatu aspru si crudu!

Cericof. Amanta necredintiósa.

Sarem'a. Voi nopti din Tiffis, ascultati 'lu cumu pecatuesce! (Isi trage gatél'a de diamante si velulu de pe capu). Josu cu voi, aceste diamante 'mi ardu cá flacarile pe capu; velulu ilu aruncu sfasiatu la piciórele tale, — si acestu síru de margele pe care 'mi le-au datu man'a ta! Au disparutu acelu farmecu incantatoriu ce te incungiuera, acuma stai inaintea mea cá inamiculu poporului meu! Sarutarile tale ardu pe budiele mele; in ànim'a mea s'au stinsu acea vapaia sacrilega. Oh, reda-'mi éراسي aceea ce 'mi-ai rapitu: onórea, amorulu si patri'a

Cericof. O femeia frumoasa se face si mai frumoasa, candu este suparata — crutia'ti te rogu pentru inrosirea'ti de mireasa, acele flacari ce 'ti schinteie din ochi!

Sarem'a. Blastemata se fia acea betia; imi pare cá miroసు de miasme sepulcrale recugetandu la acele momente, candu 'mi simtiamu fiintia inbetata de aromatic'a ambra; blastematu fia riulu care m'au amagitu se me scaldu in sinulu cristalinu, până ce me inghití perfidulu vârteju! Blastemate se fia sarutarile mele,

Comunicatiunea Romaniei cu statele straine

de Peter Iosef Frank.

Romani'a stà in mare comunicatiune comerciale cu întreg'a Europa. Acésta tíera vecina cu noi are se'si multiamésca prosperitatea sa ce cresce din anu in anu, neobositei sale activitati comerciali, ce are de base productele economiei sale rurale, care o pune in acea stare infloritoria. Comerciulu seu e activu, dupa cum se vede din urmatoriulu conspectu.

Dupa date statistice oficiali au fostu in anii

	1871:	1872:	1873:
esportulu:	177.682,782	166.557,104	157.570,732
importulu:	82.927,228	109.327,780	79.703,565
Deci pris. de esp. de franci.	94.755,454	57.229,324	79.703,565

Asia dara in acei 3 ani comerciulu internationalu alu Romaniei a fostu activu cu respectabilea suma de 231.688,443 de franci, s'au in calculu mediu anuale cu 77.229,481 de franci.

In periodulu de 21 de ani dela 1850 până inchisive 1870:

intregu esportulu a fostu 2.084,747,745 de franci,
intregu importulu a fostu 1.211,588,897 de franci.
Deci prisosu de esportu . . . 873.158,848 de franci,
sau in calculu mediu anuale . . . 41.578,993 de franci.

Prin urmare comparandu acésta cifra midiulocia anuale cu cele aratate mai in susu din anii 1871 până 1873 se arata unu crescamentu alu comerciulu activu din acesti ani facia cu cei d'antaiu, pre anu cu 35.650,488 de franci.

Din aceste cifre se cunósce fórtè bine, cum s'au radicaðu comerciulu Romaniei, si constata anume, cu càtu Europ'a deveni si mai multu tributaria càtra acésta tíera mica.

Spre a poté compará prosperitatea economica a tieriei in totalitatea sa, trebue se luamu in mai de aprópe consideratiune productiunea si consumulu seu mai intinsu. Pre candu in anulu 1850 întregulu esportu alu Romaniei representá valórea de 47.151,889 de franci, in cei trei ani 1871 până 1873 acést'a s'au ridicatu in terminu de midiuloru pe anu cu 167.270,206 de franci; asiá dara de trei ori si diumetate mai multu. Apoi pre candu importulu, sau consumtiunea, mai alesu de articlii industriari in anulu 1850 dedea cifr'a de 28.262,614 de franci, in cei din urma trei ani au crescutu importulu la sum'a midiulocia anuale de 90.040,725 franci, prin urmare mai in aceeași proportiune, cá si esportulu.

Din aceste date potemu deci resumá, cà dela anulu 1850 până la 1873 irtrég'a avere nationale a Romaniei s'a inmultitu cu trei parti si diumetate, si acestu crescamentu dela 1873 încóce de securu este progressivu, càci intr'acestea Romani'a si-a completatu calile ferate si retielele stradelor lateral, creandu mai multe si mai bune medie de comunicatiune.

In adevèru, bunulu nationale trebue se se fia urcatu inca la unu gradu si mai inaltu; càci dupa unu calculu esactu importulu in proportiune au crescutu mai pucinu ca esportulu, pre candu se

blastemata se fia voluptatea care me incingea cu bracia molatice. Oh, pentru ce budiele nu 'mi se vestejira indata dupa ce l'amu sarutatu; pentru ce bracia nu 'mi se uscara indata dupa ce lu inbraciosiasem! Pentru-ce fulgerulu ceriului n'a strinsu la ànim'a sa acea mana petata cu sangele fratiloru ei. Dara juru pe spiritele de focu ale patriei mele, cà voiu scutura de pe mine infamia si rusinea, si precumu Mollak-ulu striga in campulu sàntu si precumu echoulu striga cu mii de voci din stanci, asia strigu si eu: Blastematu fia moscovitul, afurisitu se fii tu si eu!

Aslan. Fii binecuventata, Sarem'a!

Cericof. Escortati pe prisioneru, până de séra i dau terminu se se pregátésca de mórtè! (Càtra Sarem'a.) Te lasu liniscita cu man'a ta! Amorulu se invetie dela vapai'a urei, si candu me voiu întórce cá in trecutu, vei bate éراسي cu maniera incantatóre cymbalulu. (Aslan este escortatu de soldati; Cericof le urmédia.)

(Va urma.)

Diverse.

— Unu omu care avea datorii multe, se aflá in dóga de mórtè. „Ah, déca asiú mai putea trai celu pucinu atátu, până se 'mi pociu plati datoriiile.“ — „Ei bine, nu cumuva ai vrea se traiesci in eternu?“ 'i replicá mediculu seu.

— Unu poetu tineru citea odata lui Voltaire versurile sale, pentru-cà se 'i afle opiniunea. In decursulu lecturii genialulu poetu 'si descoperea adesea capulu, cá si candu aru fi salutatu pe cineva. In fine întrebatu fiindu de càtra june, 'i respunse: — „Este obiceiulu meu se salutu totu-deauna pe cunoscutii vechi.“ (Versurile era de furatu, plagiate.)

— Unu curtesanu dice imperatului Augustu: „Se vorbesce cà Maiestatea Vóstra voiesce a 'mi face unu presentu.“ „Ferescete de a crede acésta!“ 'i respunse imperatulu.

presupune cu certitudine, că cerculatiunea monetaria inmultita inlaintu a trebuitu se si aiba de resultatu unu consumu mai mare de produse industriale, si deca totusi importulu in proportiune a fostu mai micu, acest'a asemene documentedia, că industri'a interna se desvólta in aceeași mesura, in cătu necesitatile locuitorilor au fostu in stare a le acoperi in progresiune urcata.

Unu progresu asiá de marcante alu tieriei vecine cu noi se póte constatá prin datele statistice despre miscamentulu comercialu internationale. Aceste date adeverescu, că dela anulu 1850 comerciulu Romaniei, afóra de anulu 1862, purure a fostu in progresu, si prin urmare cu usurintia si-au potutu cumulá avutii.

Anulu 1862 a fostu anu de seceta universale. Esportulu din acelu anu au adusu numai 11 milióne de franci, pre candu in anulu urmatoriu — gratia unei recolte abundante — de odata s'a ridicatu la 120 1/2 milióne de franci.

De interesu este a aduce la cunoscintia publica si proportiunea gruparei comerciului Romaniei facia cu diversele state. Senatorele Demetriu Sturdia, conforma dateloru oficiali arata acésta prin urmátoriele cifre in franci:

Esportulu din Romani'a in anulu			
	1871:	1872:	1873:
1. Angli'a	27395260	14132375	16349411
2. Austr.-Ung.	48635217	81688383	68768568
3. Franci'a	31951541	12696603	14056883
4. Germani'a	1588598	3162036	444566
5. Itali'a	2155478	2053707	3347146
6. Rusi'a	3415634	2092149	3870537
7. Turci'a	39586636	27268429	35782190
8. Alte state	21954118	21463422	14891431
Totale	177682782	166557105	157570732

Importulu in Romani'a din anulu			
	1871:	1872:	1873:
1. Angli'a	14390826	21379422	22409611
2. Austr.-Ung.	37028629	38773290	39348143
3. Franci'a	9819459	15632645	14534527
4. Germani'a	5569767	7376581	6433739
5. Itali'a	1182784	478658	351263
6. Prusi'a *)	3267273	3830580	2918499
7. Turci'a	10476460	17727085	8570997
8. Alte state	1192036	4129519	3300388
Totale	82927228	109327780	77867167

Relative la esportulu din Romani'a, diversele state se grupedia in urmátoria ordine: Mai antaiu Austro-Ungari'a, apoi Turci'a, Franci'a, Angli'a, Rusi'a, Germani'a si Itali'a.

Cu respectu la importu in Romani'a ordinea e urmatoria, si adeca: antaiu Austro-Ungari'a, apoi vine Angli'a, Turci'a, Franci'a, Germani'a, Prusi'a, si in fine Itali'a.

Nu voiescu a osteni pre lectoru asta-data cu mai multe tabelle numerice, ci me voiu margini a-i reflecta la doue impregiurari. — Austro-Ungari'a tine pàna acum primulu locu atátu in respectulu importului, cătu si alu esportarei facia cu miscamentulu comercialu alu Romaniei, dara e batetoriu la ochi, că intr'unu statu, ale carui minimum 3 patrarie din teritoriu suntu agricole, s'au importatu grane in pretiu de câte 25, pàna la 50 de milióne de franci in fia-care anu, lucru ce constata in totu modulu una abnormitate in referintiele nostre economice, éra acésta impregiurare atinge in specialu tieriele corónei unguresci.

Cu respectu la importulu de marfuri in Romani'a, dupa Austro-Ungari'a alu doilea locu ilu coprinde Angli'a, care este concurentele nostru celu mai periculosu; căci pre candu in numitii ani esportulu Austro-Ungariei s'a redicatu de la 37 numai la 39 milióne de franci, importulu Romaniei din Angli'a s'a urcatu dela 14 la 22 1/2 de milióne, si nu trebue se scapamu din vedere, că Angli'a numai de pe timpulu resbelului orientale**) coprinde rangulu alu doilea intre statele importátorie facia cu Romani'a, din care impregiurare se póte trage consecenti'a, in ce proportiuni se va potea desvólta importulu Angliei in viitoriu.

Facia cu uriasulu progresu alu prosperitatiei Romaniei, ce se vede din cifrele de susu, cauta se facemu, de si cu durere, una comparatiune cu Transilvani'a. Acolo avutia progresiva aci saraci'a crescându pe fia-care anu. De si concedu, că pusetiunea geografica a Romaniei, teritoriulu seu si relatiunile climatece suntu mai bune de cătu a le Transilvaniei, totusi acestea conditiuni considerate in sine, sunt si in Transilvani'a favorabili asia, cătu din diferenti'a lor s'aru poté deduce celu

*) Se pare a fi eróre de tipariu — căci voiescu se dica: Rusi'a. Not'a traducat.

multu, că aici prosperitatea nu póte cresce asiá de iute că in Romani'a. Caus'a firésca a seracirei nóstre facia cu prosperitatea progresiva a tieriei vecine o afu eu in administratiunea cu totulu op-pusa a ambeloru tieri.

Pentru Transilvani'a nici-unu regimulu inca n'au efeptuitu ceva decisivu, ci pururea o a tractatu numai cá obiectu de contributiune; éra de au facutu ceva, apoi acésta s'au intemplatu pe dosu, dupa cum se vede spre esemplu, din frumós'a statorire a liniei de cale ferate orientale. In Romani'a din contra, gubernel de la anulu 1848. ori de ce colóre politica au fostu, pururea s'au adoperatu a sprigini comerciulu, industri'a si agricultur'a. Acolo basea aspiratiuniloru politice se cauta intr'o economia nationale infloritoria, pre candu aici se face politica, si inca inalta politica — pre spesele economiei nationali; se ucide gain'a, cá mai curendu se i se póta luá óuale.

Ungari'a.

(Agitatiuni electorali.) Din comitatulu Temisorei avemu una corespondentia plina de espectoratiuni doreróse asupra portarei alegatoriloru romani facia cu agitatiunile actuali. In Nr. urmatoriu ii vomu face locu.

Din Ungari'a de susu, adeca din tieniturile locuite de slavaci, diariulu „Narodni Noviny“ (Diariu nationale) si „Presse“ din Vien'a Nr. 191 aduce scirea marcanta, că intre slavaci s'au pornitu agitatiuni in sensulu politice de resistentia passiva asia, că alegatorii de nationalitate slovaca se nu candidedie la nici-unu cercu electorale si se nu aléga nicairi; éra caus'a acestei procedure este dupa ei, că nici nationalitatiloru din Ungari'a nu le-a mai remasu alta cale de a'si manifesta neindestularea si dorerea loru de starea deplorabile la care fusera aduse, decátu numai passivitatea, mai alesu dupace nici chiaru in dieta nu 'si mai potu apara intru nimicu interesele loru. Departe amu ajunsu, deca acelea popóra se condamna pe sinesi la passivitate tocma si in Ungari'a, pe terenulu loru legale.

Actulu séu tractatulu europénu

esitu dela Congresulu din Berolinu era se se publice numai dupa ratificare, adeca la vreo 3 septemani computate dela inchiderea congresului. Asia voise Bismark; dara voi'a lui de feru fu desconsiderata, că-ci dupa trei dile actulu intregu apucà pe manile lacome ale pressei europene, si astadi elu se vede publicatu in limbile principali din cuventu in cuventu. Asteptamu traductiunea in romanesce dupa testulu originale francescu, că se comunicamu si noi lectoriloru nostrii actulu intregu. Pàna atunci premitemu numai, că atátu articlii tractatului carii se ocupa de statulu Romaniei, cătu si cei concernenti la monarchi'a austro-ungurésca, merita intrég'a nóstra atentiune si ceru unu adeveratu studiu seriosu, nu de câteva óre, ci de septemani si luni. Mai multi artidii sunt chiaru de natura, că se produca cea mai importanta revolutiune sociale si politica, economica, industriale si comerciale in tóte tierile situate in acésta parte a Europei si cu atátu mai multu in tierile locuite de natiunea nóstra. De aceea mai recomandamu cu totu odinsulu la toti romanii, că se nu 'si pregete a studie cu tóta atentiunea desu numitulu tractatu si mai de aprópe articlii susu atinsi; éra anume generatiunile june se tiena minte, că viitorulu loru depende fórte multu dela realizarea decreteloru Europei. Tractatulu dela Berolinu este departe de a fi perfectu si indestulatoriu, cu tóte acestea elu coprinde mai multe decisiuni radicali in sensulu strictu alu cuventului. Acelu tractatu pe langa ce a nimicitu chart'a Turciei europene si a declaratulu natiuni intregi de maiorene, a petrunsu chiaru si in lumea loru religiós'a si spirituale, precumu nu se mai intemplase dela 1791 încóce.

Romani'a.

Congresulu din Berolinu.

Actele si discursurile plenipotentiariloru A. S. Principelului Carolu I alu Romaniei.

(Urmare si fine.)

Cuvintele rostite de d. Bratianu, presiedinte alu consiliului de ministri in Romani'a.

Domniloru plenipotentiaru.

Espunerea ce v'a facutu colegulu meu in numele seu si in alu meu, despre drepturile si interesele Romaniei nu are nevoia de desvoltari mai lungi.

Inalt'a Adunare ce are misiunea de a regula situatiunea orientului posedu pe deplinu tóte notiunile trebuitóre pentru indeplinirea lucrarei sale.

Suntemu incredintiati că simtiemintele de dreptate si de buna-vointia care ne deschise intrarea pana d'inaaintea Dloru vóstre voru determina asemenea si primirea decisiuniloru atingetóre de Romani'a.

Totu ce imi permitu este de a adauge ca despuiera nóstra de o portiune din patrimoniulu nostru nu aru fi numai o durere adenca pentru natiunea romana, ci ea aru darama in sensulu ei ori-ce incredere in taria tratatelor si in sant'a paza atátu a principiiloru de dreptate absoluta cătu si a drepturiloru scrise.

Turburarea ce aru incerca din acésta credintiele ei in viitoru aru paralisa pacinica ei desvoltare si aventulu ei spre propasire.

De aceia imi si iéu, sfarsindu, respectuós'a libertate de a supune aceste cugetari la inalt'a apretiare a Marelu Consiliu Europénu si a ilustriloru reprezentanti ai Maiestatiei Séle Imperatului tuturoru Russiloru, ale carui spiritu inaltu si ànima marinimós'a amu avutu asia desu ocaziunea de a le apreá in timpulu petrecerei Séle in mijloculu nostru.

(In urma presiedintele Congresului a respunsu plenipotentiariloru Romaniei ca discursurile loru voru fi imprimate si distribuite membriloru Congresului ca se fie luate in consideratiune. Ministrulu afaceriloru straine alu Romaniei a cerutu voia a depune pe masa Congresului patenta imperiala, purtandu semnatura M. S. Imperatului tuturoru Russiloru, autorizandu pe A. S. Printiulu Gorciakoff a ratifica conventiunea din 4 (16) Aprile 1877, precumu si declaratiunea purtandu semnatura A. S. Printiului Gorciakoff, cancelarulu Imperatului Rusiei, care, in numele M. S. Imperatului Alesandru alu II-lea, ratifica acésta conventiune si promitea ca ea va fi cu fidelitate observata si executata in totu coprinsulu seu).

Din gratia lui Dummedieu

Noi, Alesandru II.

Imperatoru si autocoraru alu tuturoru Russiloru, alu Moscvei, Kievului, Vladimirului, Novgorodului, Tiaru alu Cazanului, Tiaru alu Astrahanului, Tiaru alu Poloniei, Tiaru alu Siberiei, Tiaru alu Chersonesei Taurice, Tiaru alu Georgiei, Domnu alu Plescovului si Mare-Duce alu Smolenskului, alu Lituaniei, Volyniei, Podoliei si Finlandei; Duce alu Estoniei, alu Livonei si alu Curlandei si Semigalei, alu Samogitiei, Bialostocului, Careliei, Tverului, Iugeriei, Permului, Viatkei, Bolgariei si altora; Domnu alu Cernijovului, Riasanului, Polotskului, Restovului, Iaroslavului, Belojerskului, Ovdovului, Obdorului, Condiei Witapskului, Mitislavului, stapanitoru alu tuturoru tieriloru dela Nordu, Domnu alu Iberiei, alu Cartalinei, alu Cabardiei si alu provinciei Armeniei, Principe hereditaru si suveranu alu priucipatelor din Circasia si altoru Principi dela munti, urmasiu alu Norvegiei, Duce alu Slevigului-Holstein, alu Stormacului, alu Dethmarsenului Oldenburgului, etc. etc.

Agentulu Nostru diplomaticu si consulu generalu in Bucuresci, consiliarulu de Statu, baronu Stuart, si minisirulu romanu alu afaceriloru straine, Kogalniceanu, au incheiatu si supt-scrisu in Bucuresci, la 4 Aprile alu anului curinte, in virtutea deplinu imputerniciloru ce li se dase, doue conventiuni speciale: prima privitóre la trecerea ostiriloru Nostre prin Romania, in patru articole; si a doua, privitóre la conditiunile acestei treceri, in doue-dieci si patru articoli atingatori de aceleasi.

Primindu si confirmandu, dupa matura cercetare, conventiunile si articolile susu citate; amu autorisatu pe Altetia Sea Serenisime Principele Alesandru Gorciakoff, cancelarulu Nostru de Imperiu, a supt-serie declaratiunea privitóre la neviolabila observare si executiune a stipulatiuniloru coprinse in conventiunile si articolii aditionali: si, spre incredintiare, snpt-scriindu cu a Nóstra mana deplinu imputernicirea de facia, amu ordonat se se puna pe dens'a sigilulu Imperiului Nostru.

Datu in Moscva, la doue-dieci si trei Aprile alu anulu mantuirei una mie óptu sute siepte-dieci si siepte, in anulu alu doue-dieci si trei alu Imperatiei Nostre.

Originalulu e supt-scrisu de insasi mana Maiestatiei Séle Imperatului, astu-felu:

Alesandru.

Contra-semnatu: cancelarulu Imperiului: Principele Gorciakoff.

Pentru traducere conform: Giers.

Declaratiune.

In virtutea ordineloru Maiestatiei Séle Imperatului tuturoru Russiloru, supt-scrisulu Cancelaru alu Imperiului ratificu, prin declaratiunea de facia, care va tene loculu unui actu de ratificatiune formalu, ambele conventiuni de mai susu, privitóre la trecerea ostiriloru Imperiale prin Romani'a, precumu si doue articole aditionale atingetóre de aceleasi, incheiate intre guvernulu Maiestatiei Séle Imperatului tuturoru Russiloru, si acela alu Inaltimei Séle Principelului Romaniei, in Bucuresci la 4 (16) Aprile 1877, si declaru ca stipulatiunile acestoru conventiuni si articole aditionale voru fi pastrate cu credintia si executate in tota intregimea loru.

Si, spre incredintiare, supt-scrisulu, cancelarulu alu Imperiului, a supt-scrisu declaratiunea de facia, si a facutu a se pune pe dens'a sigilulu Ministeriului Imperiale alu Afaceriloru Straine.

Facutu in St. Petersburg, la 24 Aprile 1877.

(L. S.) (Supt-scrisu), Gorciakoff.

Excelentiei Séle D-nulu de Radovici, Ministru plenipotentiaru, secretariu generalu alu Congresului.

Berlin, 2 Iuliu 1878.

Domnule ministru!

Conformu cererei ce ni s'a facutu, am onóre de a comunica Excelentiei-Vóstre, in calitatea sa de secretariu generalu alu Congresului, si pentru scopulu trebuitoriu, copie de pe deplinu imputernicirile ce dnulu Bratianu si eu avemu de la Inaltimea Sa Principele Caru I alu Romaniei, Augustulu nostru Suveranu.

Profitu de ocaziune, etc.

Ministrulu afaceriloru straine alu Romaniei, (Supt-scrisu), Cogalniceanu.

Luandu in consideratiune nouele imprejurari in care se afla pusu Principatulul Romaniei si incredindu-ne pe deplin in capacitatea, zelulu si devotamentulu dloru I. C. Bratianu, presiedinte alu consiliulu de ministri, ministru alu lucrarilor publice, si d. Kogalniceanu, ministru alu afacerilor straine, amu aflatu de cuviinta a'i acedita prin cele de facia suptscrise de mana Nostra, si i aceditam in realitate de plenipotentiaru ai Nostrii, pe langa plenipotentiaru Puterilor intruniti in Congresu la Berolinu, dandu-le deplina imputernicire de a apera in senulu acelu Congresu drepturile si interesele Romaniei. Promitiendu, anca, cu cugetulu si cuventulu Nostru de Domnitoru, de a primi ca bune si de a face se se esecute cele asupra caroru plenipotentiaru Nostri se voru fi invoitu cu Congresulu, conformu instructiuniloru ce le-au fostu date.

Si spre incredintiare Noi amu ordonatu ca cele de facia se fia investite cu sigilulu Statulu.

Datu in Bucuresti, a sieptea di a lunei Iuniu, anulu mantuirei una-mie optu-sute siepte-dieci si optu si alu trei-spre-diecelea alu Domnoriei Nostra.

Carolu.

(L. S.)

Ministru afaceriloru straine, Cogalniceanu.

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu”.

Din fostulu districtu a Naseudulu in 13 Iuliu 1878. Onorate Dle Redactoru! Ahea apucaiu a Ve spedui corespondenti'a mea din 5 Iuliu a. c. si amu aflatu, ca pre la noi au inceputu agitatiunile pentru alegerile dietali cu de adinsulu.

Dvóstra in Nr. 52 alu „Observatoriulu” in not'a facuta la corespondenti'a mea amentiti de romanii Tanárki, Földvári, Szeremlei, Algázi etc.; inse eu cauta se Ve observezu, ca acumu in cerculu de alegere alu Naseudulu numai Tanárki si Földvári sunt candidati, ér Algázi si Szeremlei cortesiescu, si anume: pre candu Algázi cá inspectoru de dare agitéza pre la primariele comunale, pre la colectorii si cassarii comunali, cu cari are de lucru in functiunile sale officiose, — si Szeremlei cá inspectoru de scóle pre la inventiariu, pre la membrii senateloru scolare etc., ambii pentru Tanárki, pre atunci nece cortesii lui Földvári János cu nemica nu le remanu inapoi. Földvári József, tatalu candidatulu a inceputu a cortesí mai antaiu prin comunele sasesci anecsate cerculu de alegere din Naseudu, dupa aceea au continuatu pre Somesiu; — prin comunele Borgoulu agitéza pentru elu unu romanu. De ambe partile se facu câte si mai câte apromisiuni, fia-care cortesiu vomesce celea mai uritiose balacarii asupra candidatulu contrariu.

Amu aflatu ca Naseudenii sunt regimentali si voru se aléga pre Tanárki, ér nemesii din comunele ce se tienusera de comit. Solnoculu interiore, si se anexasera la comit. Bistritia-Naseudu, si la cerculu de alegere alu Naseudulu, mai departe sasii din acelu cercu si pucini romanii sunt conservativi si voru se aléga pre sennyecistulu Földvári. (??)

Déca intrebi pre Naseudeni, ce-i indémna de a nu se tiené de passivitate, ce-i conduce la alegerea lui Tanárki? ti-respondu: sentumu siliti se'lu alegemu, pentruca altmintrea ne ésa Földvári; atunci se supera Tanárki si ne inchide gimnasiulu. — Déca intrebi pre Földváriani, iti respondu: Nu ne potemu tiené passivi, cauta se-lu alegemu, este protegiatulu si candidatulu contelui Zichy si acestu conte a facutu multe bune pentru comunele nostre, ne-a facutu beserici, ne-a cumparatu la ele fruntarie, icóne si clopote etc.

Camu acestea sunt — Dle Redactoru! — motivele, cari indémna si respective escusa mare parte din alegatorií nostrii de a nu se tiené de passivitate, de a fi activi, de a alege, si inca — dupa cumu ti-au placutu Dtale tare nemeritu a observá in Nr. 52 alu „Observ.” — romanii unulu cá unulu, precumu sunt Tanárki, Földvári, — la cari eu mai adaugu pre Cséri Lajos, care inca au fostu alesu la noi, si apoi pre contele Bethlen Sándor si pre fiulu seu Bethlen András, cari inca avusera in anii trecuti cutezare de a candidá pre aci, si inca isi capetara ici colea câte unulu seu doi alegatori.

Districtulu l'am pierdutu, si cu elu limb'a romana in officiu, Tribunalulu ni-lau luat, incercarea nostra cu vir fortissimus B. in frunte de a aduce in loculu acestor'a episcopi'a din Gierla in Naseudu, nu nea succesu, (noi pre atunci n'am sciutu, ca acelu barbatu potente voiesce cu aducerea episcopiei in Naseudu se se scuture numai de noi, cá-ci pana la desfacerea districtulu l'am ascultat orbesc, si numai dupa aceea amu vediu, unde amu ajunsu cu consilielu lui; pre langa tóte acestea totusi i-amu crediutu si atunci, cugetandu, cá densulu cá fortissimus e tare, va luá pre episcopulu din Gierla in „cârca”, si ni-lu vá aduce in Naseudu). Procese si militia pre capu avem; din scole neau scosu cu gendarmi, din cauza ca neamu opusu neau inchisu si judecatu, de facia carcerile Bistritiei sunt amplute cu Neposeni si Rebrisioreni, avemu la dicasteriulu comitatulu si la celea subalterne limb'a magiara introdusa, ordenele si resolutiunile ni se dau unguresce, „Mein Herz, was verlangst du noch mehr?”

Acumu ore ce preteste amu mai poté aflá, pentrucá se fimu activi, se alegemu, si inca deputati unguri? Aflamu si acuma. Unii dicemu, ca se alegemu pre Tanárki, pentrucá se nu ne ie inapoi fondurile, se nu ne inchida gimnasiulu, ér altii dicemu, ca nu vomu alege deputatu din partid'a gubernulu, cá-ci, de si pana acumu amu fostu mai regimentali decâtu omenii regimulu, totusi vedeti câte calamitati avemu pre capu; vomu alege dara pre conservativulu Földvári, cá-ci atunci contele Zichy ne va mai ajutá besericele, ne vá cumpará clopote la ele si icóne, vomu avé la ce ne inchina, nu

vedeti dvóstra in beserica din Maieru ce frumosu e santulu Stefanu cu pinteni? etc.

Acestea sunt principiale nóstre, le potemu pipafi, le potemu vedé si prende cu man'a. La noi passivitatea, nationalitatea, egal'a indereptare, individualitatea si libertatea nationala sunt numai idei, fantome si fumu ce dispere la cea mai mica suflare de ventu.

Noi nu pricepemu, recte nu voimu a pricepe apucaturile organeloru regimulu, de cari se folosescu, candu ne chiama si ne ducu la alegere, cu atáta mai pucinu potemu prevedé rafinatur'a si astuti'a aristocratea, de care se folosescu acumu pre la noi ultramontanii, inceptu mai antaiu a ne face beserici, a ne cumpara clopote si icóne, ca indata dupa aceea se ne apuce cá se le alegemu deputati, se ne folosésca de instrumente órbe in contra rivaliloru sei politici, si apoi pre langa aceea lento gradu se ne si desnacionalisedie. Noi de tóte acestea nu vomu a sci nemica si pentru aceea din motivele susu amentite alegemu deputatu, si inca magiaru.

Permiteti'mi dle redactoru, ca V'am descoperitu parerile si principale ce le profeséza la noi una parte marisióra de alegatori, intre cari sunt si intelligenti; dara pre langa tóte acestea amu mangaiere, ca mai sunt si omeni cu precautiune, cu sentimente bune si romani resoluti.

Not'a Redactiunei. Se nu ne luati in nume de reu, cá ve mai adaogamu si acésta nóta. O facemu, pentru-cá spiritulu ce adie prin corespondenti'a DVóstra merita tóta atentiunea publica. Naseudenii, cá si oricare alti alegatori din alte colegie electorali, potu se capituledie pentru interese locali ori-cátu voru vrea, se se inchine cu faci'a in pulbere, se aléga cu micu cu mare, cá-ci de ce se temu totu nu voru scapa. Gimnasiulu nu se va inchide, dara la momentulu datu se va magiarisa puru si simplu, si inca cu atáta mai eurendu, cu cátu se voru inchina mai profundu. Se pare inse cá cei carii dau crediementu la vorbele agitatoriloru, n'au fostu nici-odata in B.-Pesta, n'au citiutu, n'au vediu, nici auditu nimicu despre celea ce se in templu de inaintea ochiloru lumei, despre necurmat'a si progressiva desfiintare a scóloru confessionali, despre firm'a decisiune de a secularisa si magiarisa totu si preste totu. Acésta este maxima de statu, care nu se póte exorcisa nici prin capitulare rustnosa, nici prin trasu de clopote, nici chiaru cu ajutoriulu santiloru pintenati. Proiectulu de reform'a gimnasioloru, destinatu a se da in desbaterea dietei, spune totu. Atunci apoi professorii cáti nu sciu unguresce, voru fi trimisi — in Dobrogea.

Modellu de limba eleganta dela Iasi.

Braşov luna lui Iulie in 3 1878.

Cinstit dumnealui Kir Petrache Grâmáticul la Sibiu.

Cu plecáciune me inchinu Dtale Kir Petrache si doresc cá scrisoria acésta a mea se te afle in depliná sánátate, cá eu cu ai mei me afliu din mila lui Ddieu sánátos. Şi venind aici prietinu nost dascalulu Grigorie dela Clujeni in daravera ce avuse cu Kir Alecu, imi dete Cárindariulu dela Iasi ce dzice dumnealui cá ti l'au fágáduit cand atí fostu améndoii la sfánta mitropolie in dzioa de sfínţi apostoli, şi iata lam paketuit bine şil trimit cu pošta. Şi se dzici gazetariulu dvoastra de acolo, se caute in el si se tipareasca si el stichurile acelea frumoase de amur, precum le au alcátuit la Iasi repausatul cuconu Niculache Iorgu, care era mare ritor şi le a intocmit frumos in limba cum vorbia patunci bátránii nostrii, cá acum au stricato intrunu felu bonjuristii ce vin dela Paris, şi intralt felu dascalii dela Ardeal unittí dela Blaj, de au nebitu lumea ca se vorbiasca pasaresce. Sunt al Dtale ca unu frate
Ghiţă Bârâgan.

Corespondentie între doi amanti, séu limb'a románesca la aa. 1822—1832.*)

I.

Cuconitia!

In sfersitu nu am potere se mai fiu obijduitu, Si-acést'a printr'o zapisca eu demultu ti-am doslositu. Cá facundu sprafca in mine, in acestu amaru predmetu, Din povodulu Dumne-tale m'am treditu cu rana 'n pieptu. Dar' Dumne-ta prin povescu mi-ai facutu aspru ponosu, Vrendu cu mine peripisca, si cerendu se-ti dau doprosu. Asculta-me, Cuconitia: éca-ti docladarisescu, Cá jalob'a mea nu dice, decâtu cumu-cá patimescu; Si vipisc'a ce-Ti tramisem nu meritá vigavoru, Cáci din hodulu délei mele se vede numai amoru. Dumne-Ta baga de séma la opisulu ce Ti-am datu, Si-i vedé cá suntu unu liude cu sufletulu pré curatu. Dreptu-aceea cu o cniga scripsita si cu şinuru Ti-o predstavlisescu, Stapanu, cu ahota si oguru; Cerendu podpisca anume la otnosieni'a mea, Cáci si io voui dá rospisca, ori-candu Dumne-Ta vei vré. Nu me obolní din gandu-Ti, séu vr'unu padpisu se-mi intorci;

Cáci eu jertfescu pentru tine ceriu, pamentu, lume, iproci. Raspolojeni'a inca nu iérta a nastoji Pe-unu dvoreninu, ce iubesece si cere a se iubi; Pe-unu pamesinicu, ce 'n dejurstva demultheori s'a primitu, La presudstvi cá pomosinicu cu credintia a slujitu. In multe comandirofice totu cu cinstu am amblatu, Si sledstviu pe la zastave demultheori am lucratu; In otpusci cu podorojne eu cá altii n'am esitu Séu ostanovce la slujbe in vécu n'am pricinuitu; Samovolnicia éراس nicecumu n'am seversitu,

*) Dein „Calendariulu Iasiloru a. 1844”, de unde se afla reproducu si in fói'a pentru minte s. cl. 1847 pag. 168—170.

Ci nagrajenii primit'am cá unu cinovnicu cinstitu; Nacazanií pentru slujba neciodata n'am avutu. Si sdelci a lucrá cá mine altulu nu s'a mai vediu. Din stolo-nacélnicu asta-di spre cílenu suntu pomazuitu. Pentru cá cunoscu paréte'a; la-ast'a m'au naintitu. Nu crede deci la donosuri, nu-mi luá alu teu favoru, Si nu uitá cá me chiama . . . sinu . . .

II.

Beicachi-mu!

Paraponulu, ce-mi facusesi, file, eu l'am priimitu; Ostosonu nu ai cuvente, fosmulu meu celu multu iubit. Tita-Ftelis? Eu, aga-mu, oriste iti herediescu, Si eu malista, psichi-mu, eu Ti-sponu cá Te iubescu. Si teriazu liponu, a-mi serie si-a-mi banuí? Cándu archonda, tielebi-mu, este siguru cá te-'oiu iubi. Tipotesu, nu am in lume, parigoria nu vedu! Dar' candu me afliu cu Tine, beí mu, in raiu me credu. Nesche de la Pendadec'a, de candu noi ne-amu totu iubit,

Spune-mi, lasa zeffiméoa, telosu pantonu te-amu vendutu. Orismosas, candu ai vrut'o, chirie, n'am si ochatu? Cáci Te iubescu astfelu tare, cá si cumu m'ai farmecatú. Polacal'a mi-pare bine, cá tu te-ai pomazuitu, Cílenu séu logiotatos cá s'ajungi ai nimeritu. Acsafn'a cu doiosia, Te rogu multu a m'ascultá; Se nu faci schepsis, tertipuri, nerodii che talip'a.

Limb'a acestei satire filologice, deduse in viersuri, pe la 1844 se intielegea inca (oserba autoriulu satirei N. 9); dara póte cá stranepotii nostri voru fi asiá de norociti se-si faca intrebarea, ce dialecte tracice si sauromatiche suntu acestea? nepotendu-si intipuf, cá ar fi limba románesca, derépta fiica a limbei latine. De acea autoriulu adauge urmatoriulu lesiconu esplicatoriu de cuventele straine:

I. Biletulu amantulu: obijduitu — asupritu; zapisca — biletu; doslositu — descoperitu; sprafca — oserbatiune; predmetu — obiectu; provodu — indemnu; povescu — mandatu, ordinu; ponosu — imputare; peripisca — corespondentia; doprotu — protocolu; docladu — propunere, referatu (referitu); jaloba — cerere; Vipisca — extractu; vigavoru — parere de reu; hodulu — cursulu; déla — lucrare; opisu — insemnare; liude — omu; cniga — condica, carte; scripsitu — numeratu; şinuru — sfóra; predstavlenia — recomandatiune; podpisca — adeverintia; otnosienia — nota; rospisca — recipisa; obolnire — departare; nadpisu — refusu, intornare; iproci — si cele-alalte; raspolojenia — asiedimentu; nastojire — inchidere, curmare; dvoreninu — curténu, nobile; pamesinicu — proprietariu; dejurstva — sala de asteptare; presudstvie — sala de primire; pomosinicu — practicante; comandirofca — insarcinare; sledstvie — cercetare; zastava — trecutória, fruntaria; otpustca — concediu tempurale; podorojna — biletu postale; ostanofca — incomodare, stingherire; samovolnicia — fapta de fortia; nagrajenie — multiamire pecuniaria; cinovnicu — oficialu de statu; necazanie — infrenare; sdelca — faptuire tempuraria; stolo-nacélnicu — capu séu siefu de mésa; cílenu — membru, asesoru judecatorescu; pomazuitu — destinatu; paréteca — regula, forma; donosu acusa; sinu — fiu.

II. Respunsulu amoresei: Beicachi-mu — domnisiorulu meu; paraponu — tanguire; file — amice; ostosonu — cu tóte acestea; fosu nu — lumin'a mea; tita ftelis — ce vrei; aga-mu — boieriulu meu; oriste — poftimu; malist'a — mai alesu; psichi mu — sufletulu meu; ti teriazu — ce convene; tielebi mu — domnulu meu; tipotes — nemica; parigoria — mangaiere; beí mu — domnulu meu; nesche — dara; Pendadec'a — eteristu faimosu de la 1821; zeffimaóia — gluma, siaga; telosu panton — in urma, in fine; orismosas — poftimu; chirie — dómne; pola cala — fórtu bene; logiotatos — titlu ce se dá la profesori; acsafn'a — deodata, indata; schepsis — afacere; tertipuri — iscodiri; chetalip'a — si cele-alalte.

Pretiiurile cerealielor

si altoru obiecte de traíu au fostu la

19 Iuliu in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	7.80—8.80
Gráu, amestecatú	1 „ „	6.30—7.30
Secara	1 „ „	5.10—5.50
Papsioiu	1 „ „	5.80—6.20
Ordiu	1 „ „	7.—
Ovesu	1 „ „	2.60—3.—
Cartofi	1 „ „	2.50—3.—
Mazare	1 „ „	9.—
Liute	1 „ „	12.—
Fasole	1 „ „	7.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	34.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	30.00
Carne de vita	1 „ „	36—44
Oua 10 de	1 „ „	—20

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 19 Iuliu.

Galbinii imperat. de aur	fl.	5.48 cr.
Moneta de 20 franci	„ „	9.28 „
Imperialu rusescu	„ „	9.30 „
Moneta germana de 20 marce	„ „	12.15 „
Sovereigns englesi	„ „	12.— „
Lira turcesca	„ „	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ „	101.05 „

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

16 Iuliu n.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	100.75 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ „	99.— „
Obligatiune de imprumutu dominielu din 1871 cu 8%	„ „	100.— „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„ „	88.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalu cu 7%	„ „	77.1/2 „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ „	93.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ „	155.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ „	33.80 „
Actiunile caliloru fer. prioritati din 1868 cu 6%	„ „	85.— „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ „	180.— „
Romani'a, Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ „	65.— „